

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра фінансів

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Декан економічного факультету
Анатолій ДІБРОВА
"30" травня 2023 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри фінансів
Протокол № 12 від «29» травня 2023 р.
В.о. завідувача кафедри
 Олена ЛЕМІШКО

"РОЗГЛЯНУТО"
Гарант ОП «Підприємництво, торгівля
та біржова діяльність»
Гарант ОП
 Валентина ЯВОРСЬКА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІНАНСИ

(заповнюється викладачем)

спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

освітня програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Факультет Економічний

Розробник: к.е.н. Олійник Л.А.

Київ – 2023 р.

1. Опис навчальної дисципліни

ФІНАНСИ

(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<u>бакалавр</u> <small>(шифр і назва)</small>	
Спеціальність	<u>076 « Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»</u> <small>(шифр і назва)</small>	
Освітня програма	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	<u>120</u>	
Кількість кредитів ECTS	<u>4</u>	
Кількість змістових модулів	<u>2</u>	
Курсовий проект (робота) <small>(якщо є в робочому навчальному плані)</small>	- <small>(назва)</small>	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	<u>2</u>	<u>2</u>
Семестр	<u>3</u>	<u>3</u>
Лекційні заняття	<u>30</u> год.	<u>8</u> год.
Практичні, семінарські заняття	<u>30</u> год.	<u>6</u> год.
Лабораторні заняття	_____ год.	_____ год.
Самостійна робота	<u>60</u> год.	<u>106</u> год.
Індивідуальні завдання	_____ год.	_____ год.
Кількість тижневих годин для денної форми навчання:		
аудиторних	<u>4</u> год.	
самостійної роботи студента –	<u>4</u> год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування у майбутніх фахівців з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності економічного мислення та системи знань щодо загальних закономірностей розвитку сучасних фінансових відносин у суспільстві.

Завдання: теоретична та практична підготовка студентів з питань, які вирішуються відповідними державними установами в ході регулювання фінансових відносин.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК05. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

ФК03. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.

ФК08. Здатність застосовувати основи обліку та оподаткування в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН4. Використовувати сучасні комп'ютерні і телекомунікаційні технології обміну та розповсюдження професійно спрямованої інформації у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

ПРН13. Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

ПРН18. Знати основи обліку та оподаткування в підприємницькій, торговельній і біржовій діяльності.

**3. Програма та структура навчальної дисципліни для:
повного терміну денної (заочної) форми навчання.**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	Тиж-ні	усьо-го	у тому числі					усьо-го	у тому числі					
			л	п	лаб	Інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Сутність та призначення фінансів. Макрофінанси														
Тема 1. Сутність, призначення та функції фінансів	1	10	2	2			6	12	2					10
Тема 2. Фінансова система, фінансова політика та фінансовий механізм	2	10	2	2			6	12		2				10
Тема 3. Бюджет. Бюджетна система	3	14	4	4			6	14	2					12
Тема 4. Податки. Податкова система	5	14	4	4			6	10						10
Тема 5. Державний кредит і державний борг	6	10	2	2			6	10						10
Разом за змістовим модулем 1		58	14	14			30	58	4	2				52
Змістовий модуль 2. Мікро фінанси та фінанси фінансових посередників														
Тема 6. Фінанси підприємств	6	10	2	2			6	14	1					13
Тема 7. Фінанси домогосподарств	7	10	2	2			6	12						12
Тема 8. Фінансовий ринок	8	14	4	4			6	12	1					11
Тема 9. Страхування. Страховий ринок	9	14	4	4			6	12		2				10
Тема 10. Міжнародні фінанси	10	14	4	4			6	12		2				10
Разом за змістовим модулем 2		62	16	16			30	62	4	4				54
Усього годин		120	30	30			60	120	8	6				108
Курсовий проект (робота) з _____ _____	-	-												
— (якщо є в робочому навчальному плані)														
Усього годин	-	120	30	30			60	120	8	6				108

4. Теми семінарських занять
Не передбачено

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність, призначення та функції фінансів	2
2	Фінансова система, фінансова політика та фінансовий механізм	2
3	Бюджет. Бюджетна система	4
4	Податки. Податкова система	4
5	Державний кредит і державний борг	2
6	Фінанси підприємств	2
7	Фінанси домогосподарств	2
8	Фінансовий ринок	4
9	Страховання. Страховий ринок	4
10	Міжнародні фінанси	4

6. Теми лабораторних занять

Не передбачено

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність, призначення та функції фінансів	6
2	Фінансова система, фінансова політика та фінансовий механізм	6
3	Бюджет. Бюджетна система	6
4	Податки. Податкова система	6
5	Державний кредит і державний борг	6
6	Фінанси підприємств	6
7	Фінанси домогосподарств	6
8	Фінансовий ринок	6
9	Страховання. Страховий ринок	6
10	Міжнародні фінанси	6

8. Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

1. Предмет науки про фінанси. Суб'єкти й об'єкти фінансових відносин.
2. Характеристика фінансів як історичної категорії, передумови їх виникнення.
3. Фінанси як економічна категорія: визначення, ознаки, зв'язок з грошима.
4. Фінансові категорії.
5. Зв'язок фінансів з іншими вартісними економічними категоріями (ціною, заробітною платою, кредитом).
6. Функції фінансів, їх зв'язок. Дискусійні питання щодо функцій фінансів.
7. Суспільне призначення фінансів та їх об'єктивна необхідність.
8. Вплив фінансів на суспільне виробництво (якісний і кількісний вплив, напрями впливу) та їх роль у ринковій економіці.
9. Сутність, склад і характеристика фінансової системи за її внутрішньою будовою.
10. Взаємозв'язок між сферами і ланками фінансових відносин.
11. Сутність, склад і характеристика фінансової системи за її організаційною структурою.
12. Органи управління та інституції фінансової системи: склад, функції і зв'язок зі сферами і ланками фінансової системи.
13. Поняття і завдання фінансової політики, її зв'язок з економічною політикою.
14. Фінансова стратегія і фінансова тактика.
15. Характеристика типів фінансової політики.
16. Зміст напрямів фінансової політики. Характеристика сучасної фінансової політики
17. України за її окремими напрямами.
18. Фінансова політика в умовах фінансової кризи. Стабілізація фінансового стану в Україні та шляхи її забезпечення.
19. Поняття фінансового механізму і його складові елементи. Зв'язок фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою.
20. Фінансові методи впливу на соціально-економічний розвиток держави.
21. Характеристика форм фінансового забезпечення розширеного відтворення.
22. Фінансове регулювання як підсистема фінансового механізму. Методи фінансового регулювання.
23. Фінансове планування: сутність, завдання, принципи і методи.
24. Зміст і призначення фінансового контролю, його об'єкти і суб'єкти. Функції суб'єктів фінансового контролю.
25. Характеристика видів, форм і методів фінансового контролю.
26. Система фінансових планів, їх характеристика.
27. Управління фінансами і його види. Об'єкти і суб'єкти управління.

28. Характеристика фінансових важелів та стимулів як складових фінансового механізму.
29. Фінансові показники. Фінансові норми і нормативи. Фінансові стимули.
30. Правове регламентування фінансових відносин та фінансової діяльності.
31. Сутність фінансів підприємств, їх функції та принципи організації.
32. Внутрішні та зовнішні фінансові відносини суб'єктів господарювання.
33. Порядок розподілу грошових надходжень від реалізації продукції, робіт і послуг.
34. Поняття фінансових ресурсів підприємств, характеристика їх складу.
35. Джерела формування фінансових ресурсів новостворюваних і функціонуючих підприємств.
36. Класифікація фінансових ресурсів.
37. Поняття доходів і витрат підприємства, їх класифікація.
38. Фінансові результати діяльності підприємств та макро- і мікроекономічні чинники, які їх визначають.
39. Особливості фінансів установ і організацій соціальної сфери.
40. Характеристика методів організації фінансової діяльності підприємств (принципи, мета, зміст і роль кожного методу).
41. Особливості організації і функціонування фінансів підприємств різних форм власності та видів діяльності.
42. Становлення і розвиток державних фінансів України Фінансові ресурси держави, їх склад і джерела формування.
43. Фінансові методи державного регулювання економіки.
44. Об'єктивна необхідність, сутність і функції податків.
45. Класифікація податків за різними ознаками. Характеристика податків, виділених у процесі їх класифікації.
46. Прямі і непрямі податки, їх сутність, переваги і недоліки.
47. Елементи системи оподаткування.
48. Взаємозв'язок між такими поняттями, як податки, податкова система і податкова політика.
49. Сутність і наукові принципи побудови податкової системи.
50. Податкова система України, її характеристика і принципи побудови.
51. Становлення та розвиток податкової системи України, її сучасний стан.
52. Економічний зміст, форма і матеріальне втілення бюджету. Відмінності бюджету від інших ланок фінансової системи.
53. Функції бюджету як економічної категорії.
54. Місце бюджету у розподілі вартості ВВП і шляхи його впливу на цей розподіл.
55. Державний бюджет як універсальний інструмент контролю і основний фінансовий план держави.
56. Роль бюджету у соціально-економічному розвитку держави.
57. Бюджетна система: поняття, склад, принципи побудови.

58. Ієрархічна будова бюджетної системи України. Бюджетний устрій, його сутність і основи.
59. Критерії розмежування доходів і видатків між ланками бюджетної системи.
60. Міжбюджетні відносини і необхідність їх регулювання.
61. Міжбюджетні трансферти. Зміст кожного з їх видів і практика використання в Україні.
62. Бюджетна резолюція, її зміст і призначення.
63. Поняття бюджетного процесу і його етапи (зміст кожного, задіяні органи і їх функції).
64. Бюджетні права органів законодавчої і виконавчої влади (Верховна Рада України, Президент, місцеві Ради народних депутатів, Кабінет Міністрів України, фінансові управління і відділи місцевих Рад).
65. Казначейська система виконання державного бюджету.
66. Економічна сутність бюджетних доходів і видатків, форми їх ви- яву і матеріального втілення.
67. Взаємозв'язок бюджетних доходів і видатків з державними до ходами і видатками.
68. Роль доходів і видатків державного бюджету в соціально- економічному розвитку країни.
69. Фактори, які визначають склад бюджетних доходів і вибір джерел їх формування.
70. Фактори, які визначають склад і структуру видатків бюджету.
71. Класифікація бюджетних доходів.
72. Джерела формування доходів державного бюджету. Аналіз тенденцій, які простежуються в дохідній частині Державного бюджету України.
73. Загальний і спеціальний фонди Державного бюджету України.
74. Класифікація бюджетних видатків. Характеристика структури видатків Державного бюджету України.
75. Аналіз тенденцій, які простежуються у видатковій частині Державного бюджету України.
76. Секвестр: зміст поняття, мета і умови проведення. Захищені статті Державного бюджету України.
77. Бюджетне фінансування: сутність поняття, принципи і форми бюджетного фінансування.
78. Бюджетний дефіцит: сутність, причини виникнення і заходи що до зменшення його розміру. Поняття касового дефіциту бюджету.
79. Джерела фінансування бюджетного дефіциту, економічні наслідки їх застосування.
80. Поняття місцевих фінансів, їх склад і призначення. Складові елементи фінансів місцевих органів влади.
81. Об'єкти і суб'єкти місцевих фінансів.
82. Економічна сутність, форма прояву і матеріальний зміст місцевих бюджетів.
83. Ієрархічна будова місцевих бюджетів.

84. Склад і структура доходів місцевих бюджетів. Власні і передані доходи.
85. Склад і структура видатків місцевих бюджетів. Поточні видатки і видатки розвитку.
86. Зміцнення фінансової незалежності місцевого самоврядування в Україні.
87. Необхідність створення та призначення державних цільових фондів. Принципи їх організації.
88. Джерела формування доходів і напрями видатків: Пенсійний фонд; Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності; Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття; Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві; Фонд України соціального захисту інвалідів.
89. Сутність державного кредиту, його необхідність і роль у формуванні фінансових ресурсів держави. Відмінності державного кредиту від банківського.
90. Функції державного кредиту.
91. Види і форми державного кредиту, їх зміст і характеристика.
92. Класифікація державних позик.
93. Поняття державного боргу. Поточний і капітальний державний борг. Вплив державного боргу на фінансову безпеку держави.
94. Методи управління державним боргом, їх характеристика.
95. Зовнішній і внутрішній державний борг України: склад, причини виникнення, наслідки існування та заходи щодо його скорочення.
96. Обслуговування державного боргу.
97. Економічна необхідність, передумови виникнення і роль страхування. Особливості фінансових відносин у сфері страхування.
98. Поняття страхування, його функції та ознаки.
99. Суб'єкти страхових відносин: страховик, страхувальник, застрахований і отримувач.
100. Форми і методи страхового захисту. Характеристика системи страхових фондів.
101. Класифікація страхування за об'єктами і за ознакою ризику.
102. Характеристика майнового, особистого, соціального, медичного страхування, а також страхування відповідальності і фінансових ризиків.
103. Поняття страхового ринку, його організаційна структура.
104. Фінансові інструменти фінансового ринку, їх економічна та правова природа.

ПАКЕТ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

1. Фінанси — це:

- а) усі види доходів держави і підприємств;
- б) еквівалент коштів;

в) економічні відносини, що складаються при утворенні, розподілі і використанні

г) грошових фондів;

д) формування і використання засобів державного бюджету.

2. Об'єктами фінансових відносин є:

а) прибуток, податки, цінні папери;

б) валовий суспільний продукт і національний доход;

в) грошові доходи;

г) держава, підприємства, громадяни.

3. Суб'єктами фінансових відносин є:

а) національний доход і валовий суспільний продукт;

б) держава, підприємства, громадяни;

в) надходження від державних позик;

г) податки, цінні папери, валюта.

4. Термін "finansia" виник:

а) у 1 ст. до н.е. у Греції;

б) у 9-11 ст. у Франції;

в) у 13-15 ст. в Італії;

г) у 5-4 ст. до н.е. у Китаї.

5. Виділити ознаки фінансів:

а) грошові відносини між суб'єктами;

б) рівноправність держави й інших суб'єктів фінансових відносин;

в) фінансові відносини носять фондний характер;

г) необхідність створення фіскального апарату;

д) матеріальною основою існування і функціонування фінансів є не тільки гроші.

6. Фінансовий контроль включає:

а) контроль за дотриманням фінансово-господарського законодавства;

б) оцінку економічної ефективності фінансово-господарських операцій;

в) делегування відповідальності за окремими ділянками фінансової роботи;

г) оцінку доцільності зроблених витрат;

д) вироблення фінансової стратегії.

7. Виділити класифікаційні ознаки видів контролю:

а) час проведення;

б) суб'єкти;

в) планування;

г) сфери фінансової діяльності;

д) методи проведення;

е) аудиторський і відомчий.

8. Види внутрішньовідомчого контролю:

а) оперативний;

б) стратегічний;

в) аудиторський;

г) обов'язковий;

д) відомчий.

9. Державний фінансовий контроль включає:

- а) розробку, затвердження і виконання бюджетів усіх рівнів і позабюджетних фондів;
- б) контроль за фінансовою діяльністю державних підприємств, установ, банків;
- в) вибір системи оплати праці;
- г) контроль недержавної сфери економіки;
- д) встановлення обов'язкового для всіх підприємств, організацій і посадових осіб порядку здійснення фінансової діяльності.

10. Попереджати можливі зловживання при одержанні і витрачанні коштів покликаний певний вид контролю. Це:

- а) президентський;
- б) поточний;
- в) валютний;
- г) податковий;
- д) оперативний.

11. Фінансова система - це єдина система, тому що:

- а) вона базується на єдиному джерелі ресурсів усіх ланок;
- б) джерелом централізованих грошових фондів є національний доход;
- в) її функція - забезпечення певних темпів розвитку всіх галузей промисловості;
- г) фінансова система складається тільки з однієї ланки.

12. Найбільш динамічною частиною фінансової політики є:

- а) стратегія керування фінансами;
- б) тактика керування фінансами;
- в) фінансовий механізм;
- г) функціональна система керування.

13. Основоположником регулюючої фінансової політики є:

- а) А. Сміт;
- б) Д. Рікардо;
- в) Дж. Кейнс;
- г) Мальтус.

14. Виділити функціональні елементи керування фінансами:

- а) планування;
- б) кредитування;
- в) оперативне керування;
- г) контроль;
- д) вибір виду фінансового механізму.

15. Директивний фінансовий механізм включає такі інструменти:

- а) податки;
- б) державний кредит;
- в) форми і види грошових фондів підприємств;
- г) фінансове планування,
- д) організація бюджетного устрою;

- е) порядок використання фінансових ресурсів, що залишаються на підприємстві після сплати податків.

16. Принципи організації фінансів підприємств:

- а) самофінансування
- б) матеріальна відповідальність;
- в) виплата дивідендів;
- г) цільове фінансування;
- д) забезпечення фінансовими ресурсами;
- е) нагляд;
- ж) господарська самостійність;
- з) екаутинг.

17. На рівні підприємств фінансові відносини охоплюють:

- а) відносини з іншими підприємствами й організаціями за постачаннями сировини і
- б) матеріалів;
- в) відносини між підрозділами усередині галузі;
- г) відносини між підприємствами і кредитною системою;
- д) відносини з дочірніми підприємствами;
- е) відносини між державою і населенням.

18. Державний кредит являє собою:

- а) відшкодування збитків підприємств за рахунок Державного бюджету;
- б) економічні відносини, що виникають між юридичними та фізичними особами з приводу розміщення серед них урядових цінних паперів;
- в) економічні відносини що виникають між державою та міжнародними фінансовими організаціями з приводу залучення коштів останніх.

19. Централізованими бюджетними фондами є:

- а) Пенсійний фонд;
- б) Інноваційний фонд;
- в) Фонд обов'язкового державного соціального страхування;
- г) Фонд сприяння зайнятості.

20. Фондовий ринок України включає:

- а) фінансовий ринок
- б) ринок капіталів;
- в) ринок цінних паперів;
- г) всі відповіді вірні.

21. Прибуток підприємства за звітний період визначається як:

- а) виторг від реалізації продукції за винятком ПДВ і собівартості продукції;
- б) сума скоректованого валового доходу, зменшена на суму валових витрат та амортизаційних відрахувань;
- в) сума скоректованого валового доходу, зменшена на суму валових витрат;
- г) сума валового доходу, зменшена на суму валових витрат та амортизаційних відрахувань.

22. Сутність податку на додаткову вартість (ПДВ) полягає ось у чому:

- а) ПДВ є прямим податком, що сплачується в бюджет за ставкою 20% вартості товару;

- б) ПДВ є непрямим податком, що включається в ціну товару і сплачується в бюджет
- в) продавцем товару;
- г) ПДВ є прямим податком, який сплачується в бюджет покупцями товару
- д) ПДВ є непрямим податком, що включається в ціну товару і сплачується в бюджет покупцями товару.

23. Акцизним збором обкладаються:

- а) обороти від реалізації зроблених в Україні підакцизних товарів шляхом їхнього
- б) продажу;
- в) митна вартість імпортованих товарів, придбаних за іноземну валюту;
- г) обороти від реалізації товарів на митній території України;
- д) обороти від реалізації товарів як на митній території України, так і за її межами.

24. Державний збір - грошовий збір, стягнутий державними органами при виконанні ними визначених функцій в інтересах фізичних і юридичних осіб:

- а) за позовними заявами;
- б) за операціями з цінними паперами;
- в) за здійснення нотаріальних дій;
- г) при підписанні угод між підприємствами.

25. Об'єктом плати за землю є:

- а) сільськогосподарські угіддя;
- б) землі для потреб промисловості;
- в) заповідники;
- г) земельні ділянки, надані громадянам для ведення особистого підсобного господарства.

26. Пені, штрафи, неустойки стягуються:

- а) при порушенні договірних зобов'язань;
- б) при недотриманні економічно обґрунтованих пропорцій у розподілі чистого прибутку;
- в) при несвоєчасному поверненні позичок;
- г) при порушенні податкового законодавства;
- д) при порушенні принципу самофінансування.

27. Надходження коштів від інвестиційної діяльності забезпечується за рахунок:

- а) дивідендів від довгострокових фінансових інвестицій;
- б) довгострокових фінансових вкладень;
- в) надходження від продажу й оплати векселів;
- г) короткострокових кредитів.

28. Відтік коштів від фінансової діяльності забезпечується за рахунок:

- а) погашення короткострокових кредитів;
- б) оплати векселів;
- в) цільового фінансування;
- г) довгострокових фінансових вкладень.

29. Відтік коштів від інвестиційної діяльності забезпечується за рахунок:

- а) погашення довгострокових кредитів;
- б) капітальних вкладень на розвиток виробництва;
- в) погашення кредиторської заборгованості;
- г) довгострокових фінансових вкладень;
- д) продажу нематеріальних активів.

30. Приплив коштів за рахунок фінансової діяльності здійснюється за рахунок:

- а) виплати дивідендів;
- б) продажу основних засобів;
- в) надходжень від продажу й оплати векселів;
- г) цільового фінансування;
- д) довгострокових кредитів.

31. Напрямки діяльності, що визначають довгострокову і середньострокову перспективу використання фінансів - це:

- а) тактика керування фінансами;
- б) організація фінансових відносин;
- в) стратегія керування фінансами;
- г) фінансові інструменти.

32. Невтручання держави в економіку - це основна риса певного типу фінансової політики, а саме:

- а) класичного;
- б) регулюючого;
- в) планово-директивного.

33. Вибрати правильні висловлення:

- а) основою фінансової системи служать фінанси підприємств;
- б) фінансова система не має єдиного джерела ресурсів усіх ланок;
- в) фінанси суб'єктів, що хазяюють, включають фінансові ресурси державних і колективних суб'єктів;
- г) фінанси мають дві функції: розподільну і контрольну;
- д) фінансисти виділяють не одну концепцію відносно "роботи", що виконується фінансами.

34. Серед достоїнств класичного типу фінансової політики варто виділити:

- а) стимулювання державних витрат;
- б) ефективність податків з погляду механізму їхнього стягування;
- в) простоту системи керування фінансами;
- г) багатоцільове регулювання економіки з боку держави.

35. Серед особливостей фінансового механізму регулюючого типу фінансової політики виділяють:

- а) стимулювання державних витрат, за рахунок яких формується додатковий попит;
- б) законодавче закріплення прибуткового податку по прогресивних ставках з метою вилучення доходів, що використовуються у вигляді заощаджень;
- в) обмеження державних витрат;

г) вилучення невикористаних відповідно до державного плану фінансових ресурсів підприємств.

36. Прибуток підприємства за звітний період визначається як:

- а) виторг від реалізації продукції за винятком ПДВ і собівартості продукції;
- б) сума скоректованого валового доходу, зменшена на суму валових витрат та амортизаційних відрахувань;
- в) сума скоригованого валового доходу, зменшена на суму валових витрат;
- г) сума валового доходу, зменшена на суму валових витрат та амортизаційних відрахувань.

37. Сутність податку на додаткову вартість (ПДВ) полягає ось у чому:

- а) ПДВ є прямим податком, що сплачується в бюджет за ставкою 20% вартості товару;
- б) ПДВ є непрямим податком, що включається в ціну товару і сплачується в бюджет продавцем товару;
- в) ПДВ є прямим податком, який сплачується в бюджет покупцями товару;
- г) ПДВ є непрямим податком, що включається в ціну товару і сплачується в бюджет покупцями товару.

38. Акцизним податком обкладаються:

- а) обороти від реалізації зроблених в Україні підакцизних товарів шляхом їхнього
- б) продажу;
- в) митна вартість імпортованих товарів, придбаних за іноземну валюту;
- г) обороти від реалізації товарів на митній території України;
- д) обороти від реалізації товарів як на митній території України, так і за її межами.

39. Державний збір - грошовий збір, стягнутий державними органами при виконанні ними визначених функцій в інтересах фізичних і юридичних осіб:

- а) за позовними заявами;
- б) за операціями з цінними паперами;
- в) за здійснення нотаріальних дій;
- г) при підписанні угод між підприємствами.

40. Об'єктом плати за землю є:

- а) сільськогосподарські угіддя;
- б) землі для потреб промисловості;
- в) заповідники;
- г) земельні ділянки, надані громадянам для ведення особистого
- д) підсобного господарства.

41. Спочатку термін "finansia" означав:

- а) систему грошових відносин між державою і населенням;
- б) грошовий платіж;
- в) фонд коштів;
- г) податкові надходження в бюджет.

42. Посилення ролі фінансів у ринковій економіці виражається так:

- а) ускладнення взаємозв'язку між суб'єктами, що хазяюють;

- б) фінанси перестають бути самостійною сферою грошових відносин;
- в) гроші, виконуючи функцію обігу, стають капіталом;
- г) зниження ролі фінансів на мікрорівні і збільшення їхнього значення на макрорівні.

43. Виділити передумови виникнення фінансів:

- а) глава держави (монарх) став одноосібно розпоряджатися загальнодержавним фондом коштів;
- б) відторгнення монарха від керування скарбницею внаслідок революційних перетворень;
- в) виникли системи державних доходів і витрат;
- г) збори в бюджет здійснювалися у вигляді натуральних податей.

44. Системний характер формування і виконання бюджету означає:

- а) визначений склад і сума державних доходів і витрат;
- б) визначений склад і структура державних доходів і витрат, а також їхнє законодавче закріплення;
- в) законодавче закріплення порядку надходження податків у бюджет;
- г) основні групи видаткової частини бюджету практично не мінялися протягом тривалого часу.

45. Перший етап розвитку фінансів характеризується нерозвиненістю фінансів. Для нього властиві такі риси:

- а) основна маса коштів витрачалася на військові цілі;
- б) обмежена кількість фінансових відносин;
- в) високий ступінь впливу фінансів на економіку;
- г) вузькість фінансової системи.

46. Фінансовий контроль за діяльністю підприємств включає контроль з боку:

- а) держави;
- б) посередницьких фірм;
- в) трастових компаній;
- г) кредитних установ;
- д) акціонерів;
- е) економічних служб підприємства.

47. Органи виконавчої влади України, що здійснюють фінансовий контроль:

- а) Адміністрація Президента України;
- б) Кабінет Міністрів України;
- в) Національний Банк України;
- г) аудиторські фірми;
- д) Контрольно-ревізійне управління.

48. За формою проведення фінансовий контроль буває:

- а) обов'язковим;
- б) попереднім;
- в) ініціативним;
- г) оперативним;
- д) бюджетним.

49. За методом проведення виділяють такі види контролю:

- а) аудиторський;
- б) кредитний;
- в) ревізія;
- г) нагляд;
- д) поточний;
- е) обстеження.

50. За сферою фінансової діяльності виділяють такі види контролю:

- а) оперативний;
- б) страховий;
- в) податковий;
- г) валютний;
- д) стратегічний;
- е) аудиторський.

Приклад екзаменаційного білета

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС <u>Бакалавр</u> спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	Кафедра фінансів <u>2023-2024 навч. рік</u>	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 29 з дисципліни <u>Фінанси</u>	Затверджую В.о. зав. кафедри (підпис) <u>Лемішко О.О.</u> <u>29 травня 2023 р.</u>
<p>1. Сутність фінансів. Суб'єкти та об'єкти фінансових відносин.</p> <p>2. Задача.</p> <p>Визначити суму податку на прибуток підприємства за 4 квартал 2022 р., якщо відомо, що підприємство зареєстровано платником ПДВ та сплачує податок на прибуток щоквартально. Протягом четвертого кварталу 2021 р. підприємством були проведені наступні операції:</p>			
№	Господарська операція	Сума (грн)	
1	Закуплено сировину і матеріали які використано для виробництва реалізованої продукції, в т.ч. ПДВ	1 550 000	
2	Відвантажено товари, в т.ч. ПДВ	4 700 000	
3	Фонд заробітної плати	1 283 000	
4	На розрахунковий рахунок отримано кошти від замовника за надання у наступному періоді послуги з перевезення пасажирів автобусом міжобласного сполучення (в т.ч. ПДВ)	125 200	
5	Отримано дивіденди від володіння акціями резидента, платника податку на прибуток	152 000	
6	Придбано паливо для вантажних ТЗ, яке використано у звітному періоді (в т.ч. ПДВ)	482 800	
<p>1. Активне перестраховування передбачас:</p> <p>а) посилення активної діяльності пере страховиків на ринку</p>			

перестраховання;

- б) посилення активної діяльності перестраховальників;
- в) передача ризиків вітчизняних страхових компаній іноземним перестраховикам;
- г) прийняття іноземних ризиків у перестраховання вітчизняними страховими компаніями.

2. Державний бюджет стає дефіцитним, якщо:

- а) зростає зовнішній державний борг;
- б) спостерігається зменшення податкових надходжень та збільшення державних видатків;
- в) зростають видатки бюджету;
- г) видатки бюджету підлягають секвеструванню.

3. Вставте визначення:

Бюджетна система _____

4. У складі фінансової системи виділяють такі підсистеми:

- а) централізовані фінанси;
- б) державний бюджет;
- в) децентралізовані фінанси;
- г) фінанси населення;
- д) міжнародні фінанси.

5. Податкові пільги – це:

- а) податкове вирахування (знижка), що зменшує базу оподаткування до нарахування податку та збору;
- б) зменшення податкового зобов'язання після нарахування податку та збору;
- в) встановлення зниженої ставки податку та збору;
- г) звільнення від сплати податку та збору;
- д) всі відповіді вірні.

6. Вставте пропущений термін. .... - вид допомоги у грошовій або натуральній формі, що надається із коштів Державного чи місцевого бюджету.

7. Розрахунково-клірингові установи – це суб'єкти, які спеціалізуються на:

- а) зберіганні цінних паперів, обліку прав власності на цінні папери та руху цінних паперів;
- б) веденні реєстру власників іменних цінних паперів;
- в) здійсненні розрахунків, проведенні взаємозаліку за угодами купівлі – продажу цінних паперів;
- г) наданні послуг своїм клієнтам з опрацювання та поширення ринкової

інформації про суб'єктів та інструменти фінансового ринку.

8. Розподільча функція фінансів здійснюється з:

- а) первинним розподілом ВВП та НД;
- б) вторинним розподілом (перерозподілом) ВВП та НД;
- в) розподілом та перерозподілом ВВП і НД через фінансову систему;
- г) контролем та перерозподілом ВВП і НД до відповідних фондів.

9. Теорія ефективного попиту ґрунтується на:

- 1) оптимальному портфелі інвестицій;
- 2) співвідношенні сукупного попиту та пропозиції;
- 3) рівновазі між споживанням і виробництвом.

9. Методи навчання

Викладання даної дисципліни проводиться із застосуванням лекцій, семінарських(практичних) занять, ділові ігри. Застосовуються методи проблемного навчання:

-проблемний виклад матеріалу

-частково-пошуковий

-дослідницький(при написанні рефератів, магістерських робіт)

10. Форми контролю

Відповідно до «Положення про екзамени та заліки в Національному університеті біоресурсів і природокористування України», затвердженого Вченою радою НУБіП України 26 квітня 2023 р., протокол № 10 основними видами контролю знань здобувачів вищої освіти є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів за визначеною темою. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та студентами, управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, - так і студентами – для планування самостійної роботи.

Проміжна атестація проводиться після вивчення програмного матеріалу кожного змістового модуля. Навчальний матеріал дисципліни викладається упродовж двох семестрів, поділений на шість модулів.

Проміжна атестація має визначити рівень знань здобувачів вищої освіти з програмного матеріалу змістового модуля (рейтингова оцінка із змістового модуля), отриманих під час усіх видів занять і самостійної роботи.

Форми та методи проведення проміжної атестації, засвоєння програмного матеріалу змістового модуля здійснюються у вигляді тестування, письмової контрольної роботи, що можна оцінити чисельно.

Засвоєння здобувачем вищої освіти програмного матеріалу змістового модуля вважається успішним, якщо рейтингова оцінка його становить не менше, ніж 60 балів за 100-бальною шкалою.

Семестровий контроль з дисципліни «Публічні фінанси» проводиться відповідно до навчального плану у вигляді та екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни згідно з «Положенням про екзамени та заліки в Національному університеті біоресурсів і природокористування України».

У НУБіП України використовується рейтингова форма контролю після закінчення логічно завершеної частини лекційних та практичних занять (модуля) з певної дисципліни. Її результати враховуються під час виставлення підсумкової оцінки.

Після проведення проміжних атестацій із змістових модулів і визначення їх рейтингових оцінок лектором дисципліни визначається рейтинг здобувача вищої освіти з навчальної роботи RHP (не більше 70 балів).

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни РДИС (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи RHP (до 70 балів): $R_{ДИС} = R_{HP} + R_{AT}$.

Рейтинг здобувача вищої освіти з навчальної роботи округлюється до цілого числа.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 26.04.2023 р. № 10)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни РДИС (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи RHP (до 70 балів): $R_{ДИС} = R_{HP} + R_{AT}$.

12. Навчально-методичне забезпечення

1. Електронний курс, доступний на платформі НУБІП України: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=23>
2. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Фінанси» для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 2022 р.

13. Рекомендовані джерела інформації

1. Лютий І.О., Боринець С.Я., Варналій З.С. Фінанси. Підручник. Київ: Видавництво Ліра. К, 2017. 720 с.
2. Стойко О.Я., Дема Д.І. Фінанси: підручн. за ред. О.Я. Стойка. К.: Алерта, 2017. 406 с.
3. Фінанси : навчальний посібник / за заг. ред. дра екон. наук, професора І. В. Журавльової. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 330 с.
4. Фінанси: Навчальний посібник: експрес курс / Волохова І. С., Шикіна Н. А., Волкова О. Г. та ін. за заг. ред. Волохової І. С. Харків: Видавництво «ПромАрт», 2018. 262 с.
5. Шпак Н.О., Ярошевич Н.Б., Побурко О.Я. Фінанси, гроші та кредит: навч. Посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. – 416 с.
6. Ярошевич Н.Б., Кондрат І.Ю., Ливдар М.В. Фінанси: Навчальний посібник. Львів: Видавництво “Простір-М”. 2018. 298с.
7. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури. 2018. 292 с.
8. Буряк П.Ю., Жихор О.Б. Фінанси: курс для фінансистів. Підручник. К.: Знання. 2016. 528 с.
9. Василик О.Д. Теорія фінансів. К, 2010.
10. Глущенко А. С. Фінанси: Навчальний посібник. Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна. 2010. 190 с.
11. Говорушко Т.А. Фінанси для фінансистів: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2013. 612с.
12. Грушко В.І., Наконечна О.С., Чумаченко О.Г. Національні фінанси: Підручник. К.: ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК». 2017. 660 с.
13. Данілов О.Д., Серебрянський Д.М. Фінанси у запитаннях і відповідях. К.: 2016. 528с.
14. Каламбет С.В., Півняк Ю.В. Фінанси підприємств. Практикум: Навч. посіб. Дніпропетровськ: ДНІПРО. 2020. 240 с.
15. Кравчук Н. Я., Пруський О. С., Колісник О. Я. Міжнародні фінанси: Навчально-методичний посібник. У 2-х частинах. Частина 1. Тернопіль: Vector. 2011. 320 с.

16. Курило О.Б., Бондаренко Л.П., Вівчар О.П., Чубка О.М. Фінанси підприємств. Підручник. К.: Видавничий дім «Кондор». 2020. 340 с.
17. Курков М. С. Модель системи управління фінансами підприємств засобами штучного інтелекту. Причорноморські економічні студії. 2020. № 52/2. С. 147-153.
18. Любенко Н.М. Фінанси підприємств: навч. Посібник. К.: Центр учбової літератури. 2019. 262 с.
19. Фисун В. І., Ярова Г. М. Страхування. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури. 2011. 232 с.
20. Юрій С. І., Федосов В. М. Фінанси. Підручник. 2008. 611 с.
21. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лабезник Л. Л. Теорія фінансів: Підручник. К.: Центр учбової літератури. 2010. 576 с.
22. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 19.12.2018).
23. Податковий кодекс України: Закон від 02.12.2010 №2755-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 15-16, № 17.
24. Про Державний бюджет України на 2021 рік: Закон України від 15 грудня 2020 року № 1082-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2629-19> (дата звернення: 22.12.2020).
25. Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: Постанова Правління Національного банку України від 21.01.2004 № 22 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Національного банку № 56 від 24.04.2020) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04> (дата звернення: 30.04.2020).
26. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 р. № 2473-VIII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19> (дата звернення 13.02.2020.).
27. Положення про структуру валютного ринку України, умови та порядок торгівлі іноземною валютою та банківськими металами на валютному ринку України: Постанова ПНБУ від 02.01.2019. № 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001500-19#n10> (дата звернення 08.02.2020).
28. Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення процедури проведення фінансової реструктуризації: Закон України від 19 вересня 2019 року № 112-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/112-20#Text> (дата звернення: 3.12.2019).
29. Про затвердження Змін до Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: Постанова від 24.04.2020 № 56 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0056500-20#Text> (дата звернення: 30.05.2020).

30. Про внесення змін до Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні: Правління Національного банку України. Постанова від 08 грудня 2020 року № 155. URL:https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_08122020_155 (дата звернення: 1.03.2021).

31. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків в період воєнного, надзвичайного стану. Закон України від 01.04.2022 №2173-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2173-20#Text> (дата звернення: 22.05.2022).

32. Співпраця України з Міжнародними фінансовими організаціями. URL: <https://mof.gov.ua/uk/spivrobotnictvo-shhodo-zaluchannja-finansuvannja-mfo> (дата звернення: 23.01.2022).

33. Електронна бібліотека НУБіП України. URL:<https://nubip.edu.ua/node/17325>

34. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://portal.rada.gov.ua>. 2. Офіційний веб-портал Державної казначейської служби України. URL: <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>.

35. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

36. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua/>.

37. Міністерство аграрної політики та продовольства України. URL: http://old.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=245427186&cat_id=24542715

38. Бюджетний кодекс України. URL: <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index>.

39. Закон України «Про Державний бюджет України на 2023 рік» № 2710-IX від 03.11.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20#Text>